

بررسی محصول ناخالص داخلی استان گیلان به قیمت ثابت در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ - به انضمام مقایسه‌های استانی و کشوری

تهیه حساب تولید استان‌های کشور به طور رسمی از سال ۱۳۷۶ با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت و به صورت گام به گام در استان‌ها به اجرا در آمد؛ تا جایی که از سال ۱۳۷۹ برای تمامی استان‌ها به صورت سالانه و به قیمت‌های جاری در حال تولید است.

در حال حاضر مرکز آمار برای اولین بار اقدام به تهیه محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ نموده است. یکی از اهداف محاسبه محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت امکان محاسبه نرخ رشد اقتصادی و مشاهده تغییرات درون استانی است و بیانگر عملکرد واقعی استان در زمینه رشد اقتصادی است اما به تنهایی در مورد قضاوت درباره یک استان بدون توجه به پارامترهایی نظیر ظرفیت، جمعیت، حجم اقتصاد، درآمد سرانه و... کارا نیست.

در تحلیل حاضر مهم‌ترین اطلاعات و شاخص‌های حاصل از نتایج حساب تولید استان در مقایسه با کشور و سایر استان‌ها در سال‌های ۹۷-۱۳۹۰ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

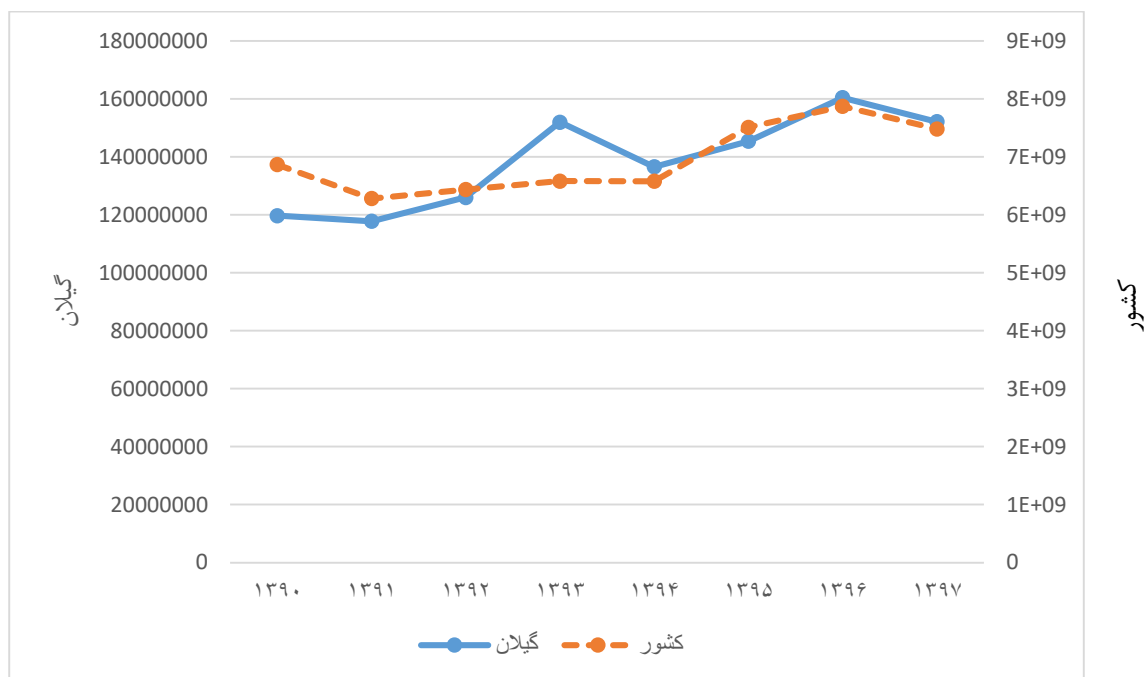
همچنین، یادآوری می‌شود، از آنجاکه نقش رشته فعالیت نفت خام و گاز طبیعی در کشور ما از اهمیت قابل توجهی برخوردار هست و با توجه به اینکه این فعالیت فقط در چند استان خاص تمرکز دارد، بنابراین جهت ترسیم شفاف‌تر و امکان مقایسه و تحلیل منطقی‌تر برخی از شاخص‌ها، بررسی نتایج مقایسه‌ای استان‌ها در دو بخش با احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» و بدون احتساب این فعالیت ارائه شده است. در ادامه بر اساس این نتایج به تبیین محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت (بدون) احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» و ارزش افزوده بخش‌های کشاورزی، صنعت، معدن و خدمات خواهیم پرداخت.

محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت با احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی»

بر مبنای این نتایج محصول ناخالص داخلی کشور با احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» در سال ۱۳۹۷ حدود ۷۴۸۲۷۱۷ میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال قبل حدود ۴,۹۲ درصد کاهش یافته است ولی در طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۰ دارای رشد متوسط سالانه ۱,۲۳ درصدی بوده است.

بیشترین سهم محصول ناخالص داخلی با قیمت ثابت با احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» در سال ۱۳۹۷ به استان‌های تهران، خوزستان و بوشهر به ترتیب با ۲۲,۸۲، ۱۷,۲۹ و ۵,۷۴ درصد و کمترین سهم به استان‌های چهارمحال و بختیاری، خراسان شمالی و خراسان جنوبی به ترتیب با ۰,۵۶، ۰,۵۱ و ۰,۴۹ درصد تعلق داشته است.

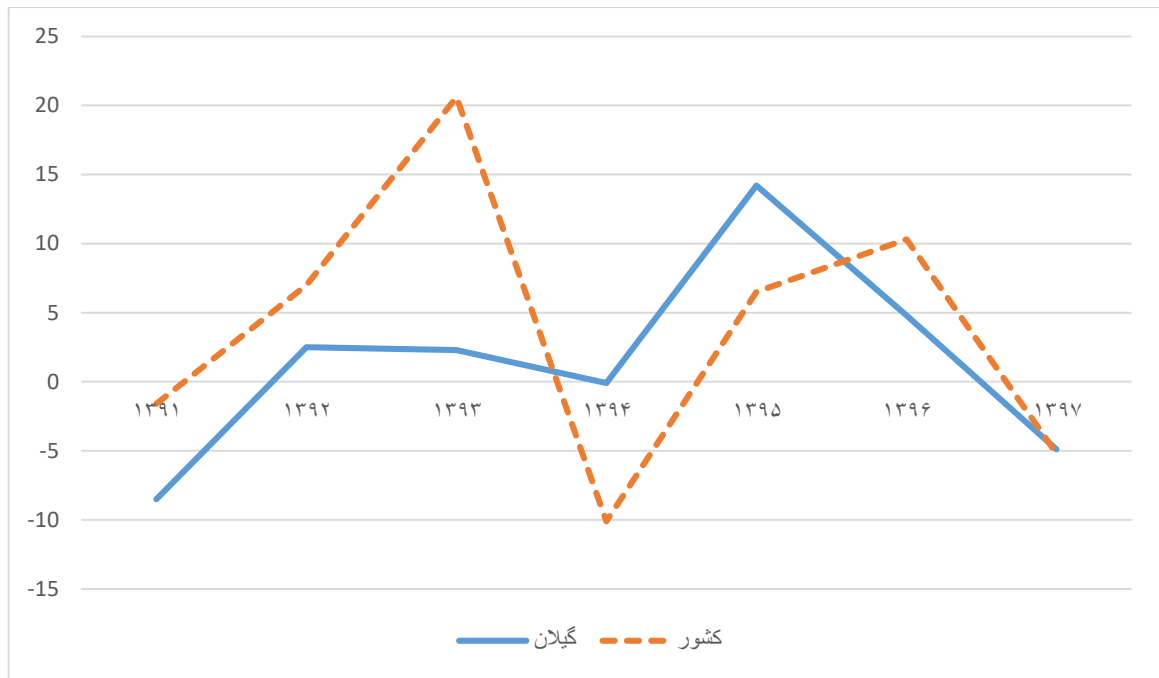
محصول ناخالص داخلی گیلان با احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۵۲۰۹۱ میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال قبل حدود ۵,۱۷ درصد کاهش یافته است ولی در طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۰ دارای رشد متوسط سالانه ۳,۴۸ درصدی بوده است که از این حیث در بین استان‌ها رتبه ششم را اخذ نموده است.

نمودار ۱- سری زمانی محصول داخلی کشور و گیلان (میلیارد ریال)

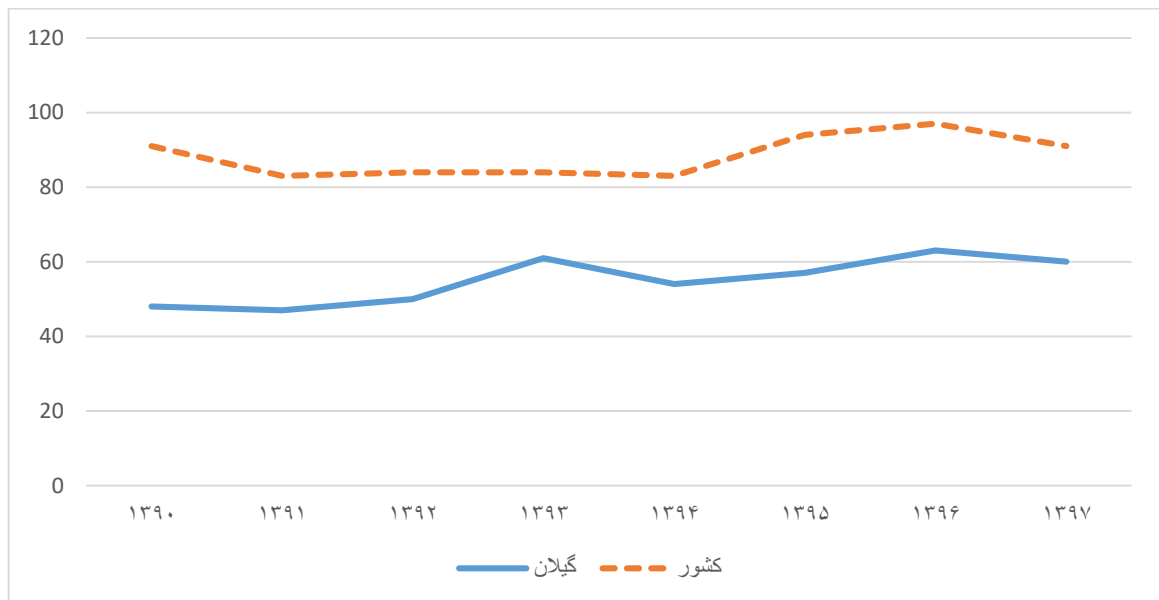
در سال ۱۳۹۷ سهم استان گیلان از محصول ناخالص داخلی کشور با قیمت ثابت با احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» ۲,۰۳ درصد بوده است و در بین استان‌ها در رتبه دوازدهم قرار گرفته است که نسبت به سال ۱۳۹۰ دو پله ارتقا یافته است.

در این دوره بیشترین رشد متوسط سالانه محصول ناخالص داخلی با قیمت ثابت به استان‌های بوشهر، خراسان جنوبی و کرمان به ترتیب با ۵,۵۳، ۳,۹۴ و ۴,۳۳ درصد اختصاص داشته است. استان تهران علی‌رغم دارا بودن سهم بالا از محصول ناخالص داخلی با رشد متوسط سالانه ۲,۸ درصد در رتبه نهم جای گرفته است.

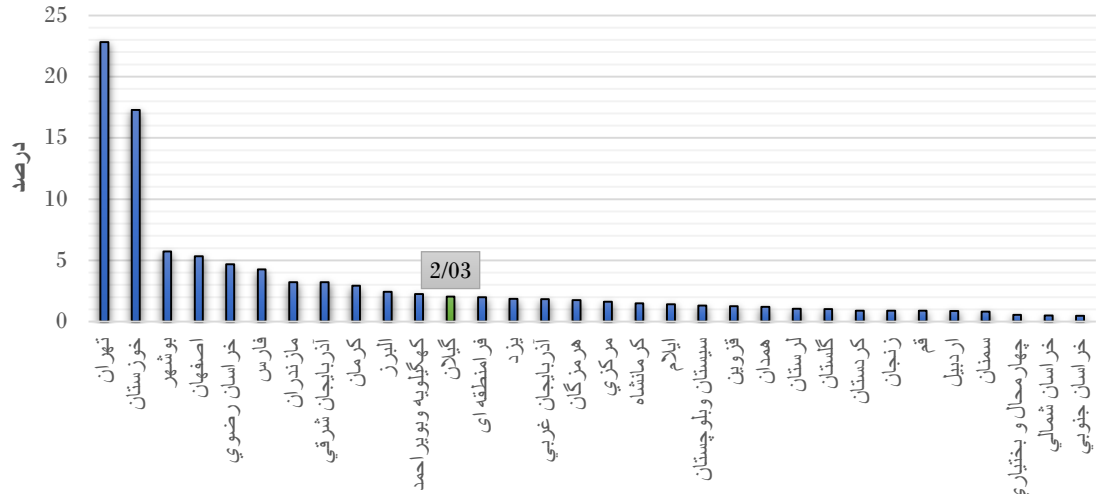

نمودار ۲- سری زمانی رشد استان گیلان و کشور (درصد)

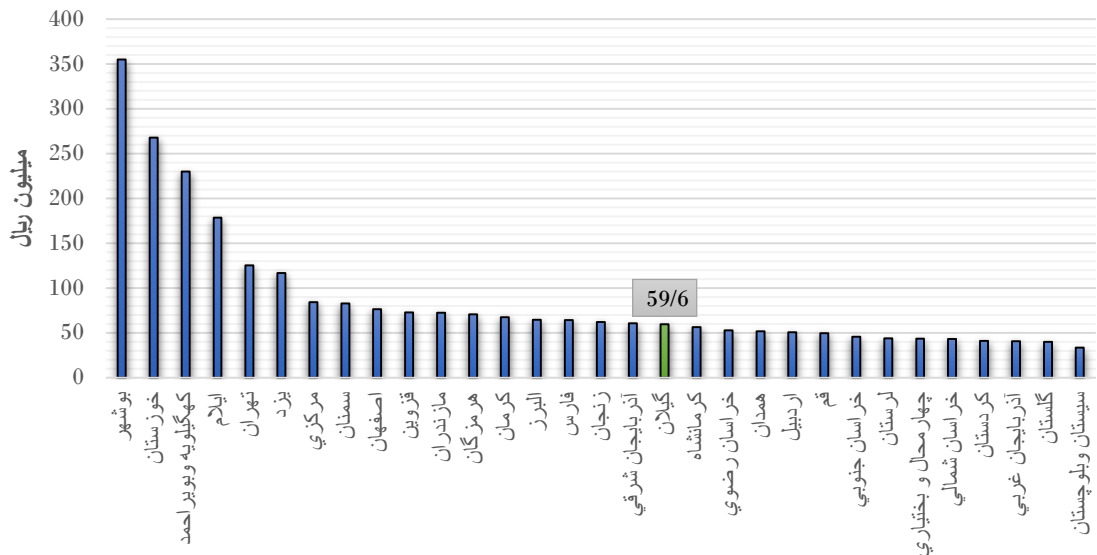
سرانه محصول ناخالص داخلی با احتساب نفت به قیمت ثابت در سال ۱۳۹۷ برای کشور و گیلان ۹۱ و ۶۰ میلیون ریال بوده است و استان گیلان با سه پله ارتقا نسبت به سال ۱۳۹۰ در رتبه ۱۸ قرار گرفت. در این سال استان‌های بوشهر، خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد به ترتیب با ۳۵۵، ۲۶۸ و ۲۳۰ میلیون ریال بیشترین سرانه و استان‌های آذربایجان غربی، گلستان و سیستان و بلوچستان به ترتیب با ۴۱،۴۰ و ۳۳ میلیون ریال کمترین سرانه را داشته‌اند.

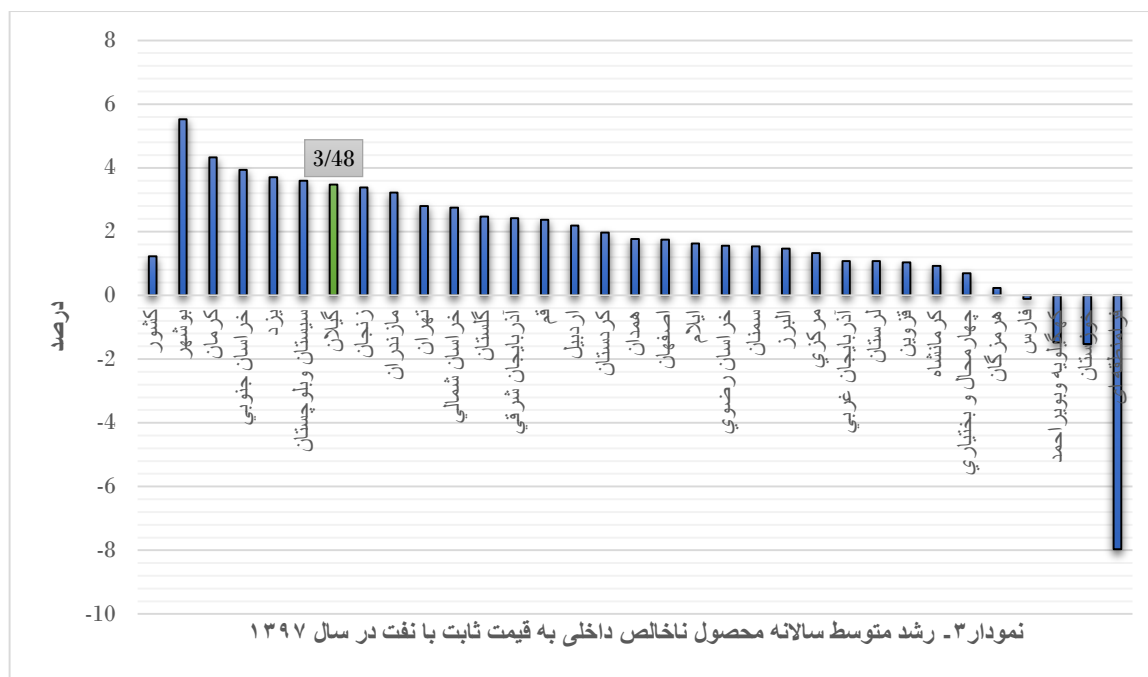
نمودار ۳- سری زمانی سرانه استان گیلان و کشور

نمودار ۱ - سهم استانها از محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت با احتساب «استخراج نفت خام و گاز طبیعی»، در سال ۱۳۹۷

نمودار ۲ - سرانه محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت با احتساب «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» استان ها در سال ۱۳۹۷

محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت بدون احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی»

بر مبنای این نتایج محصول ناخالص داخلی کشور بدون احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» در سال ۱۳۹۷ حدود ۶۳۰۴۳ میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال قبل حدود ۲,۵۳ درصد کاهش یافته است ولی در طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۰ دارای رشد متوسط سالانه ۲,۵۱ درصدی بوده است.

بیشترین سهم محصول ناخالص داخلی با قیمت ثابت بدون احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» در سال ۱۳۹۷ به استان‌های تهران، اصفهان و بوشهر به ترتیب با ۲۸,۱۱، ۶,۵۵ و ۶,۰۹ درصد بوده است و کمترین سهم به استان‌های خراسان شمالی، خراسان جنوبی و ایلام به ترتیب با ۰,۶۳، ۰,۶ و ۰,۵۸ درصد تعلق داشته است.

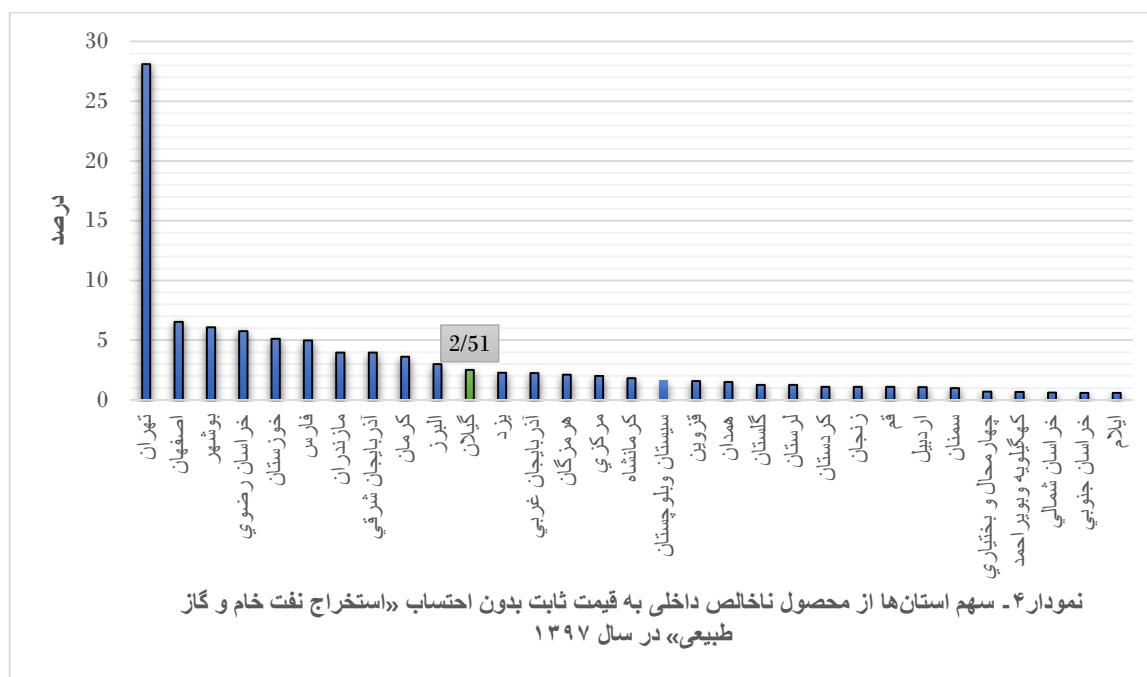
محصول ناخالص داخلی گیلان بدون احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» در سال ۱۳۹۷ به ترتیب ۱۵۲۰۶۹ میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال قبل حدود ۵,۱۷ درصد مشابه کل کشور کاهش یافته است ولی در طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۰ دارای رشد متوسط سالانه ۳,۴۹ درصدی بوده است که از این حیث بالاتر از میانگین کشوری بوده و در بین استان‌ها رتبه ششم را اخذ نموده است.

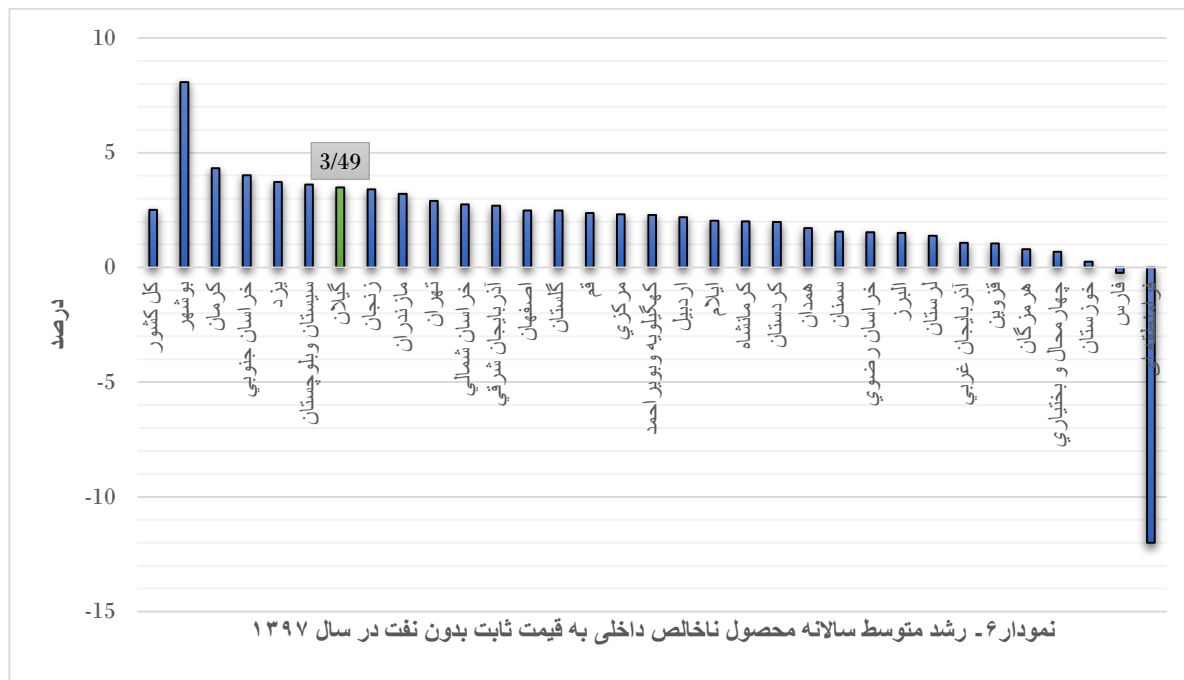
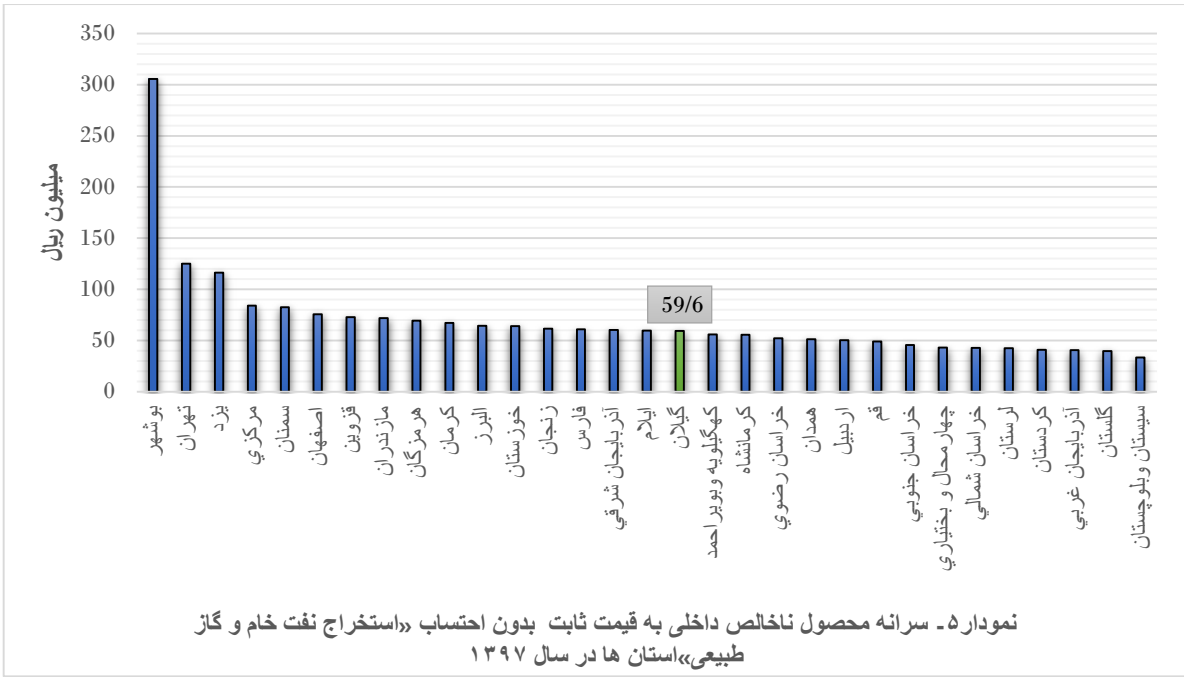
در سال ۱۳۹۷ سهم استان گیلان از محصول ناخالص داخلی با قیمت ثابت بدون احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» ۲,۵۱ درصد بوده است و در بین استان‌ها در رتبه یازدهم قرار گرفته است که نسبت به سال ۱۳۹۰ دو پله ارتقا یافته است.

در این دوره بیشترین رشد متوسط سالانه محصول ناخالص داخلی بدون احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» با قیمت ثابت به استان‌های بوشهر، کرمان و خراسان جنوبی به ترتیب با ۸,۰۸، ۴,۳۳ و ۴,۰۲ درصد اختصاص

داشته است. استان تهران علی رغم دارا بودن سهم بالا از محصول ناخالص داخلی بدون احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» با رشد متوسط سالانه ۲,۹ درصد در رتبه نهم جای گرفته است

سرانه محصول ناخالص داخلی بدون احتساب «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» به قیمت ثابت در سال ۱۳۹۷ برای کشور و گیلان به ترتیب حدود ۷۴ و ۶۰ میلیون ریال بوده است و استان گیلان با چهار پله ارتقا نسبت به سال ۱۳۹۰ در رتبه ۱۷ قرار گرفت. در سال ۱۳۹۷ استان های بوشهر، تهران و یزد به ترتیب با ۳۰۶، ۱۲۵ و ۱۱۷ میلیون ریال بیشترین سرانه و استان های آذربایجان غربی، گلستان و سیستان و بلوچستان به ترتیب با ۴۰،۴۱ و ۳۴ میلیون ریال کمترین سرانه را داشته اند.

بررسی و ارزیابی ارزش افزوده بخش های اقتصادی با احتساب «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» به قیمت ثابت

ارزش افزوده بخش کشاورزی

ارزش افزوده بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۷ در کل کشور ۴۵۴۵۷۸ میلیارد ریال بوده است و سهم ۶,۱۲ درصدی از کل ارزش افزوده بخش های اقتصادی داشته است. بیشترین سهم از این میزان ارزش افزوده استان های مازندران، فارس و

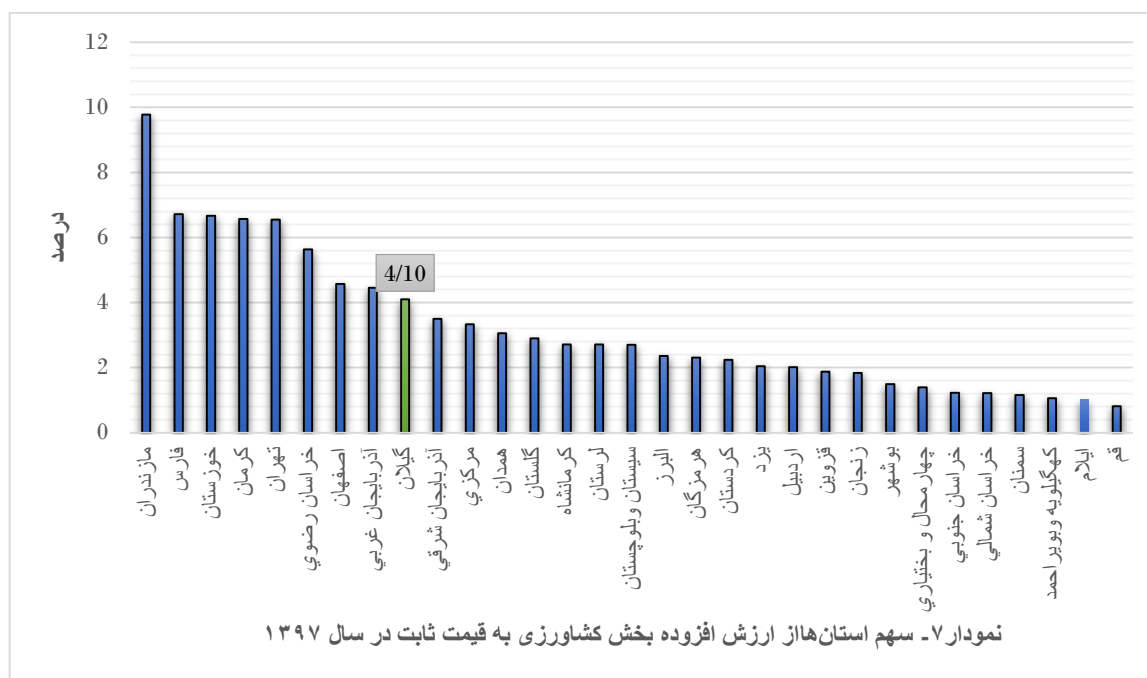
خوزستان به ترتیب با ۹,۷۸، ۶,۷۲ و ۶,۶۷ درصد و کمترین سهم به استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، ایلام و قم به ترتیب با ۱,۰۶، ۱,۰۲ و ۰,۸۱ تعلق داشته است.

در سال ۱۳۹۷ سهم استان گیلان از ارزش افزوده بخش کشاورزی ۴,۱ درصد بوده است و در بین استان‌ها در رتبه نهم قرار گرفته است که نسبت به سال ۱۳۹۰ (سهم ۳,۱ درصدی) دو پله ارتقا یافته است.

در این دوره بیشترین رشد متوسط سالانه ارزش افزوده بخش کشاورزی به استان‌های تهران، البرز و مرکزی به ترتیب با ۱۰,۴، ۹,۴ و ۹,۲ درصد و کمترین رشد به استان‌های قزوین، سمنان و بوشهر به ترتیب با ۰,۸-، ۰,۸- و ۱,۲- درصد تعلق داشته است. استان مازندران علی‌رغم دارا بودن سهم بالا از ارزش افزوده این بخش با رشد متوسط سالانه حدود ۳ درصد در رتبه یازدهم جای گرفته است.

ارزش افزوده بخش کشاورزی کل کشور در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل ۳,۵ درصد کاهش یافته است در حالیکه در سایر سال‌ها روند افزایشی داشته است و طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ رشد متوسط سالانه ۲,۸ درصدی داشته است.

در سال ۱۳۹۷ ارزش افزوده بخش کشاورزی استان گیلان نیز کاهش ۵,۴ درصدی را نسبت به سال قبل تجربه کرده است ولی طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ رشد متوسط سالانه ۷ درصدی داشته است که از این حیث در بین استان‌ها رتبه چهارم را اخذ نموده است.

بخش صنعت «مشمول بر زیر بخش‌های صنعت، تأمین برق، گاز، بخار و تهویه هوا، آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه، ساختمان»

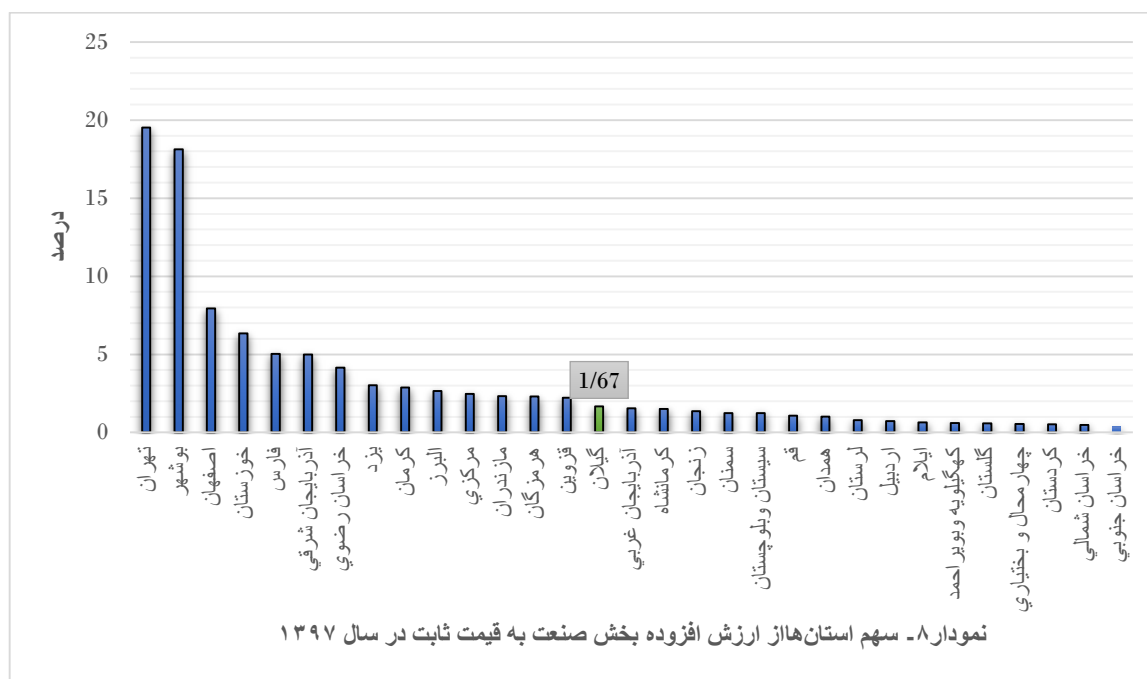
میزان ارزش افزوده بخش صنعت در سال ۱۳۹۷ در کل کشور ۱۷۳۰۹۷۴ میلیارد ریال بوده است و سهم ۲۳,۳ درصدی از کل ارزش افزوده بخشهای اقتصادی داشته است. بیشترین سهم ارزش افزوده بخش صنعت در سال ۱۳۹۷ مربوط به استانهای تهران، بوشهر و اصفهان به ترتیب با ۱۹,۵۲، ۱۸,۱۳ و ۷,۹۴ درصد بوده است و کمترین سهم به استانهای کردستان، خراسان شمالی و خراسان جنوبی به ترتیب با ۰,۵۲، ۰,۴۸ و ۰,۳۵ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۷ سهم استان گیلان از ارزش افزوده بخش صنعت ۱,۶۷ درصد بوده است و در بین استانها در رتبه پانزدهم قرار گرفته است که نسبت به سال ۱۳۹۰ (سهم ۱,۶۹ درصدی) بدون تغییر بوده است.

در این دوره بیشترین رشد متوسط سالانه ارزش افزوده بخش صنعت به استانهای بوشهر، یزد و سیستان و بلوچستان به ترتیب با ۹,۲، ۴,۵ و ۴,۱ درصد و کمترین رشد به استانهای هرمزگان، خوزستان و فارس به ترتیب با ۱,۱، ۴,۴- و ۵,۶- درصد تعلق داشته است.

ارزش افزوده بخش صنعت کل کشور در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل ۶,۷۶ درصد کاهش یافته است و طی سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ رشد متوسط سالانه ۰,۳۵ درصد داشته است.

در سال ۱۳۹۷ ارزش افزوده بخش صنعت استان گیلان، کاهش ۱۱,۹۴ درصدی را نسبت به سال قبل تجربه کرده است ولی طی سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ رشد متوسط سالانه ۰,۱۴ درصدی داشته است که از این حیث در بین استانها رتبه یازدهم را اخذ نموده است.

بخش خدمات

میزان ارزش افزوده بخش خدمات در سال ۱۳۹۷ در کل کشور ۳۷۴۱۷۵۱ میلیارد ریال بوده است و سهم ۵۰,۳۶ درصدی از کل ارزش افزوده بخشهای اقتصادی داشته است. بیشترین سهم ارزش افزوده بخش خدمات در سال ۱۳۹۷ مربوط

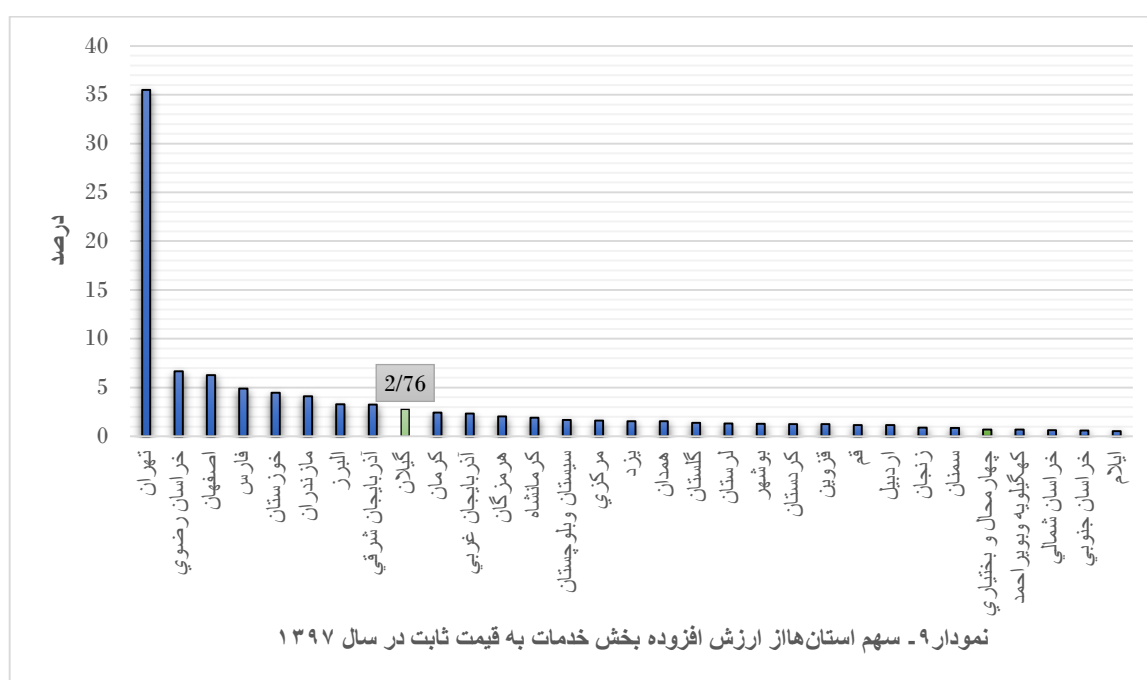
به استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان به ترتیب با ۳۵٫۵، ۶٫۶۵ و ۶٫۲۷ درصد بوده است و کمترین سهم به استان‌های خراسان شمالی، خراسان جنوبی و ایلام به ترتیب با ۰٫۶۳، ۰٫۵۸ و ۰٫۵۲ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۷ سهم استان گیلان از ارزش افزوده بخش خدمات ۲٫۷۶ درصد بوده است و در بین استان‌ها در رتبه نهم قرار گرفته است که نسبت به سال ۱۳۹۰ (سهم ۲٫۶۱ درصدی) یک پله ارتقا یافته است.

در این دوره بیشترین رشد متوسط سالانه ارزش افزوده بخش خدمات به استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی و خراسان شمالی به ترتیب با ۵٫۰۱، ۴٫۹۴ و ۴٫۶۱ درصد و کمترین رشد به استان‌های البرز، چهارمحال و بختیاری و آذربایجان غربی به ترتیب با ۱٫۵۱، ۱٫۲۲ و ۰٫۶۸ درصد تعلق داشته است.

ارزش افزوده بخش خدمات کل کشور در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل ۰٫۵۹ درصد افزایش یافته است و طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ رشد متوسط سالانه ۳٫۰۹ درصدی داشته است.

در سال ۱۳۹۷ ارزش افزوده بخش خدمات استان گیلان نیز کاهش ۲٫۳۶ درصدی را نسبت به سال قبل تجربه کرده است و طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ رشد متوسط سالانه ۳٫۹۴ درصدی داشته است که از این حیث در بین استان‌ها رتبه هفتم را اخذ نموده است.

بخش معدن

میزان ارزش افزوده بخش معدن در سال ۱۳۹۷ در کل کشور ۱۵۰۲۵۶۹ میلیارد ریال بوده است و سهم ۲۰٫۲۲ درصدی از کل ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی داشته است. بیشترین سهم ارزش افزوده بخش معدن در سال ۱۳۹۷ مربوط به استان‌های خوزستان، کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، بوشهر و کرمان به ترتیب با ۶۵٫۳۴، ۸٫۵۱، ۳٫۸۸، ۳٫۱۷ و ۰٫۶۸ درصد

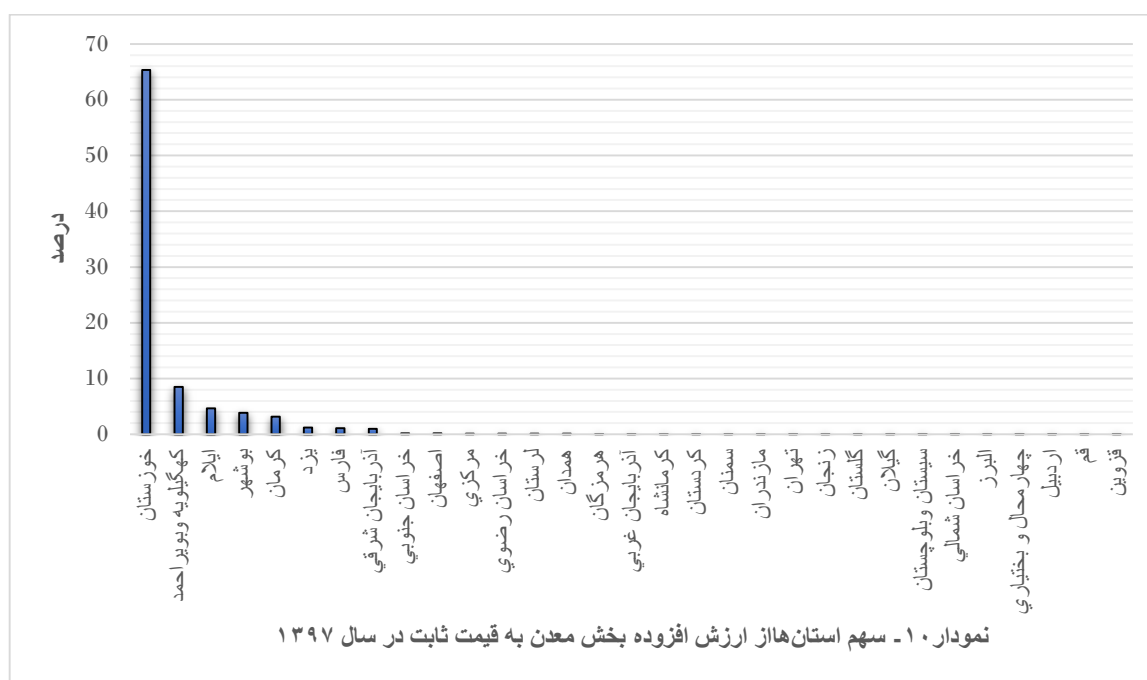
بوده است و ۹,۶۴ درصد هم به فرامنطقه تعلق دارد و تنها ۵ درصد باقیمانده به ۲۶ استان دیگر تعلق دارد که عملاً سهم بسیار ناچیزی است.

در سال ۱۳۹۷ سهم استان گیلان از ارزش افزوده بخش معدن ۰,۰۲ درصد بوده است و در بین استان‌ها در رتبه ۲۴ قرار گرفته است که نسبت به سال ۱۳۹۰ یک پله ارتقا یافته است.

در این دوره بیشترین رشد متوسط سالانه ارزش افزوده بخش معدن به استان‌های آذربایجان شرقی، همدان و خراسان جنوبی به ترتیب با ۳۱,۴۵، ۲۹,۸۱ و ۲۶,۹۹ درصد و کمترین رشد به استان‌های لرستان، تهران و کرمانشاه به ترتیب با ۶,۹۲، ۱۹,۲۳ و ۱۹,۳۲ درصد تعلق داشته است.

ارزش افزوده بخش معدن کل کشور در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل ۱۳,۲۴ درصد کاهش یافته است و طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ رشد متوسط سالانه ۲,۱۶ درصد داشته است.

در سال ۱۳۹۷ ارزش افزوده بخش معدن استان گیلان نیز افزایش ۵,۱۵ درصدی را نسبت به سال قبل تجربه کرده است و طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ رشد متوسط سالانه ۳,۱۵ درصدی داشته است که از این حیث در بین استان‌ها رتبه پانزدهم را اخذ نموده است.

خلاصه نتایج بررسی محصول ناخالص داخلی استان گیلان به قیمت ثابت در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰

بدون احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی»		با احتساب فعالیت «استخراج نفت خام و گاز طبیعی»		واحد	
گیلان	کشور	گیلان	کشور		
-۵/۱۷	-۲/۵۳	-۵/۱۷	-۴/۹۲	درصد	درصد تغییرات ۹۶-۹۷
۳/۴۹	۲/۵۱	۳/۴۸	۱/۲۳	-	متوسط رشد ۹۷-۱۳۹۰
۶		۶		-	رتبه متوسط رشد ۹۷-۱۳۹۰
۲/۵۱		۲/۰۳		درصد	سهم از تولید ناخالص داخلی با نفت ۱۳۹۷
۱۳		۱۴		-	رتبه سهم از تولید ناخالص داخلی با نفت ۱۳۹۰
۱۱		۱۲		-	رتبه سهم از تولید ناخالص داخلی با نفت ۱۳۹۷
۲۱		۲۱		-	رتبه سرانه تولید ناخالص داخلی ۱۳۹۰
۱۷		۱۸		-	رتبه سرانه تولید ناخالص داخلی ۱۳۹۷